

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.2.60.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na zapytanie poselskie nr 2850 Pani Posłanki Lidii Czechak, w sprawie funkcjonowania domów pomocy społecznej w Polsce, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Informuję, że projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw uzyskał 30 września 2025 r. wpis w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów. Planowanym terminem przyjęcia projektu przez Radę Ministrów jest I kwartał 2026 r. Ostateczny kształt ww. aktu oraz termin wejścia jego przepisów w życie uzależnione są od dalszego przebiegu procesu legislacyjnego.

W kontekście wsparcia finansowego dla domów pomocy społecznej warto zaznaczyć, że od 1 stycznia 2004 roku, zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, powiat otrzymuje dotację na opłacenie pobytu pensjonariuszy domów pomocy społecznej w placówkach prowadzonych w ramach zadania własnego lub na zlecenie, umieszczonych tam na podstawie skierowania wydanego przed 1 stycznia 2004 roku (tzw. „stare zasady”). W roku bieżącym, w odpowiedzi na zapytania wojewodów dotyczące ustalania średniej miesięcznej kwoty dotacji dla województwa, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przekazał rekomendacje w tym zakresie, a następnie zwrócił się do wojewodów o oszacowanie kwoty niedoboru środków na realizację tego zadania w ich budżetach.

Efektem powyższego było uruchomienie przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w III kwartale br. dodatkowych środków rezerwy celowej w rozdziale 85202 domy pomocy społecznej, w wysokości 100 mln zł. Podkreślić trzeba, że do kwoty 1 028 321 tys. zł zwiększono też plan wydatków w budżetach wojewodów w rozdz. 85202 – Domy pomocy społecznej w projekcie ustawy budżetowej na 2026 r. Dla porównania plan wydatków na 2025 r. został ustalony na poziomie 838 222 tys. zł.

Domy pomocy społecznej otrzymują też dodatkowe środki w ramach rządowego programu „Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w postaci dodatku motywacyjnego na lata 2024–2027”. W roku bieżącym zgodnie z zapotrzebowaniem na wypłaty dodatków dla pracowników domów pomocy społecznej przeznaczono ponad 790 mln zł.

W III kwartale 2025 r. procedowano też podział 120 mln zł ze środków rezerwy na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego - o której mowa w art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. poz. 1572 i 1717) - dla jednostek samorządu terytorialnego prowadzących domy pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym lub zlecających prowadzenie takich domów. Środki te powiaty mogły przeznaczyć również na zadania związane z prowadzeniem domów pomocy społecznej.

Odnosnie do rozwijania zdeinstytucjonalizowanych form pomocy podkreślić trzeba, że już obecnie, w ramach funkcjonującego systemu pomocy społecznej, oferowane są różnorodne formy środowiskowego wsparcia dedykowane osobom, które z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności wymagają codziennej opieki. Wsparcie dla osób starszych kierowane jest zwłaszcza do osób samotnych, w trudnej sytuacji finansowej, ale również tych, które z różnych przyczyn nie mogą liczyć na wsparcie najbliższych. Pomoc może być udzielana w miejscu zamieszkania, podczas dziennego pobytu w ośrodkach wsparcia albo w placówce całodobowej. Na wsparcie środowiskowe składają się przede wszystkim:

- ❑ usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania, przysługujące osobie, która jest samotna i z powodu wieku, choroby lub z innych przyczyn wymaga pomocy osób trzecich, a jest jej pozbawiona. Usługi mogą zostać przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni i zstępni nie mogą jej takiej pomocy zapewnić;
- ❑ usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania w formie usług sąsiedzkich, obejmujące pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno-pielęgniacyjną (przez którą należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji) oraz, w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem;
- ❑ specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania. Przysługują osobie, która jest samotna i z powodu wieku, choroby lub z innych przyczyn wymaga pomocy osób trzecich, a jest jej pozbawiona. Usługi te mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni i zstępni nie mogą jej takiej pomocy zapewnić. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i świadczone są przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym;
- ❑ specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Świadczenie usług w tej formie należy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, a realizowane jest ze środków budżetu państwa;
- ❑ usługi świadczone w ośrodkach wsparcia przysługujące osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawności wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych. W ich ramach przyznane mogą zostać usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze lub posiłek, świadczone w ośrodku wsparcia. Ośrodkami wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi są np. środowiskowe domy samopomocy i kluby samopomocy;
- ❑ mieszkania treningowe i wspomagane, będące formą przygotowującą (przy udziale i wsparciu specjalistów) osoby w nich przebywające do prowadzenia niezależnego życia lub wspierającą je w codziennym funkcjonowaniu;
- ❑ usługi wsparcia krótkoterminowego realizowane w domach pomocy społecznej. Usługi tego rodzaju mogą zostać przyznane osobie, która ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymaga doraźnej pomocy w formie pobytu całodobowego bądź dziennego ze względu na czasowe ograniczenie możliwości zapewnienia jej właściwego wsparcia w miejscu zamieszkania przez osoby na co dzień sprawujące nad nią opiekę.

Należy podkreślić, że w ramach rozwijania mieszkalnictwa treningowego i wspomaganeego samorządy mogą starać się o różne formy dofinansowania.

Jednym z jego źródeł pozostaje program budownictwa socjalnego i komunalnego, realizowany na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu niektórych przedsięwzięć mieszkaniowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 304, z późn. zm.). Zgodnie z art. 6 wskazanego aktu beneficjenci wsparcia mogą ubiegać się o bezzwrotne granty na dofinansowane tworzenia i modernizacji lokali mieszkalnych, które będą służyć wykonywaniu zadań z zakresu pomocy społecznej w formie mieszkań treningowych lub wspomaganych. Operatorem rządowych programów Budownictwa Socjalnego i Komunalnego, działającego w ramach Funduszu Dopłat oraz Społecznego Budownictwa Czynszowego, jest Bank Gospodarstwa Krajowego. Powyższe jest koordynowane w Ministerstwie Rozwoju i Technologii i nadzorowane przez Ministra Finansów i Gospodarki.

Jednostki samorządu terytorialnego mogą też uzyskać pomoc w realizacji tego zadania własnego na gruncie Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”, którego zadanie 4.4 przewiduje wsparcie finansowe z rezerwy budżetu państwa w tworzeniu mieszkań treningowych i wspomaganych dla osób z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności.

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizuje ponadto program „Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Wspomagane Społeczności Mieszkaniowe. Jego celem jest stworzenie infrastruktury Wspomaganych Społeczności Mieszkaniowych (WSM), które mają służyć zapewnieniu osobom z niepełnosprawnościami niezależności w wyborze stylu życia i wykonywaniu codziennych czynności. WSM mają też umożliwiać świadczenie całodobowych usług wspomagających, dostosowanych do indywidualnych potrzeb ich mieszkańców.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/